

Nr 136.

Av herr **Andersson** i Falkenberg, om avslag å Kungl. Maj:ts förslag om indragning av Falkenbergs sjömanshus.

Till 1928 års riksdag hade i Kungl. Maj:ts proposition nr 1 under tionde huvudtiteln upptagits kommerskollegii förslag till partiell omorganisation av rikets sjömanshus, och indragning av vissa befintliga sjömanshus, till antalet 13, som skulle bliva en följd härav.

Med anledning av detta förslag väcktes i riksdagen tvenne motioner, II: 234 och 328, avseende bibehållande av sjömanshusen i Ronneby och Falkenberg, varjämte under riksdagens gång från olika orter inom landet av för handel och sjöfartsnäringen intresserade kretsar till statsutskottet inkommo framställningar om bibehållande av därvarande sjömanshus.

I statsutskottets yttrande över detta ärende, varuti kommerskollegii förslag avstyrkes, redogöres för de skäl, som kommerskollegium anfört till stöd för sin framställning ävensom för de båda motionärernas yrkande; varefter statsutskottet säger: »Med anledning härav får utskottet som sin mening framhålla, att, oaktat det synes önskvärt, att dylika förenklingar så snart ske kan genomföras, det icke synes utskottet lämpligt att, innan slutlig ståndpunkt kunnat tagas till omorganisationsfrågan i hela dess vidd, nu vidtaga indragning av vissa sjömanshus och i samband därmed verkställa ny sjömanshusdistriktsindelning och ny indelning av sjömanshusen å de olika sjörullföringsområdena. Utskottet kan sålunda icke dela kommerskollegii förslag härutinnan.»

Detta statsutskottets yrkande blev också av riksdagen bifallet, vilket bestyrkes av riksdagens skrivelse nr 10 A till Konungen, varur må anföras följande: »Såsom av statsrådsprotokollet framgår, föreligger sedan ett antal år tillbaka ett inom kommerskollegium av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetat förslag till omorganisation av sjömanshusen, vilket förslag dock ännu icke undergått slutlig bearbetning inom kollegium. Enligt vad den i ärendet lämnade redogörelsen utvisar, har emellertid kommerskollegium nu ifrågasatt en provisorisk organisationsändring av sjömanshusen och i sådant hänseende föreslagit indragning från och med den 1 januari 1929 av 13 sjömanshus samt ny indelning av riket i sjömanshusdistrikt och ny indelning av sjömanshusen å de olika sjörullföringsområdena ävensom hemställt om vidtagande av vissa i sammanhang med berörda förslags genomförande påkallade åtgärder, såsom ändringar i gällande sjömanshusförordning, meddelande av föreskrift rörande förvaltning av och fördelning mellan de kvarblivande sjömanshusen av de indragna sjömanshusens

tillgångar samt utverkande hos riksdagen av årligt understöd å allmänna indragningsstaten åt en befattningshavare vid ett av de till indragning ifrågasatta sjömanshusen m. m. Departementschefen har ock uttalat sig för att vissa förenklingar och förbättringar i sjömanshusens organisation och vad därmed sammanhänger vidtagas.

Med anledning härav får riksdagen såsom sin mening framhålla, att, oaktat det är önskvärt, att dylika förenklingar så snart ske kan genomföras, det icke synes riksdagen lämpligt att, innan slutlig ståndpunkt kunnat tagas till omorganisationsfrågan i hela dess vidd, nu vidtaga indragning av vissa sjömanshus och i samband därmed verkställa ny sjömanshusdistriktsindelning och ny indelning av sjömanshusen å de olika sjörullföringsområdena. Riksdagen kan sålunda icke dela kommerskollegii av departementschefen förordade förslag härutinnan.»

Ehuru således riksdagen enligt min mening genom ovan citerade beslut tydligt givit tillkänna sin uppfattning om att någon indragning av vissa sjömanshus icke bör komma till stånd förr än omorganisationsfrågan i hela dess vidd kan prövas, så har kommerskollegium till årets riksdag återkommit med sitt förslag, som återfinnes i Kungl. Maj:ts proposition nr 1 under tionde huvudtiteln, punkt 28. Departementschefen, som sålunda upptagit denna kommerskollegii förnyade framställning, har dock anfört att det är hans avsikt, »att innan indragningsfrågan förelägges Kungl. Maj:t till avgörande, underkasta särskilt denna del av frågan en noggrann prövning och därjämte även undersöka, huruvida icke med hänsyn till ändrade förhållanden eller särskilda omständigheter ett eller annat av de utav kommerskollegium till indragning föreslagna sjömanshusen tillsvidare bör bibehållas».

I sin förnyade framställning ställer sig kommerskollegium i huvudsak på sitt till 1928 års riksdag avgivna förslag. Att den sålunda föreslagna indragningen skulle från deras sida anses vara definitiv, bestyrkes till yttermera visso därutav, att i årets framställning kommerskollegium anför bland annat följande: »Orsakerna till att kollegium i trots av dessa riksdagens uttalanden icke tidigare för prövning framlagt resultatet av den av riksdagen begärda utredningen i förevarande ämne hava av kollegium i detalj påvisats i dess meromnämnda framställning den 23 september 1927 liksom ock skälen till att kollegium just nu framlagt förslag i frågan. Av vad kollegium där anfört torde framgå, att nämnda förslags karakteriserande såsom en provisorisk lösning av frågan om sjömanshusens organisation väsentligen hänför sig till spörsmålet om sjömanspensioneringen. Om och så länge som sistnämnda spörsmål icke bringas till slutlig lösning, har åtminstone kollegium för sin del, såvitt nu kan bedömas, icke någon avsikt att framföra några förslag om ytterligare indragningar. Så långt är således det föreliggande förslaget att betrakta såsom även för kollegii vidkommande definitivt. I samma mån som frågan om sjömanspensioneringen må anses icke vara aktuell, i samma mån minskas alltså ifrågasvarande förslags karaktär av provisorium.»

Av vad sålunda anförts torde framgå, *dels* att kommerskollegium, trots det 1928 års riksdag tydligt och klart angivit, att »riksdagen kan sålunda icke dela kommerskollegii av departementschefen förordade förslag härutinnan», likväl återkommit med detsamma; *dels ock* att om dess framställning av årets riksdag bifalles, kommerskollegium betraktar indragningen av de 13 sjömanshusen som definitiv.

Bland de till indragning föreslagna 13 sjömanshusen befinner sig även Falkenbergs sjömanshus. Då ett bifall till kommerskollegii framställning således kunde innebära, att även detta sjömanshus skulle indragas, såvida icke Kungl. Maj:t vid särskild prövning skulle anse att det tillsvidare finge bibehållas, så tillåter jag mig återgiva vad som i den av mig vid 1928 års riksdag väckta motionen II: 328 i samma ärende anföres, varuti det bland annat säges: »Den av kommerskollegium åberopade utredningen grundar sig på rådande sjöfartsförhållanden under tiden 1917—1918, d. v. s. den tid, under vilken vår sjöfartsnäring arbetade under rent abnormala betingelser. Att det statistiska material, varpå denna utredning bygger, även evad det gäller våra västkuststäder, icke nu kan ligga till grund för en omorganisation, synes mig alldeles givet. Vad Falkenbergs hamn och dess sjöfart beträffar, har den genomgått en betydande förändring sedan dess. Hamnen har blivit om- och nybyggd för en kostnad av cirka 700,000:—kr. och även oceangående fartyg kunna nu anlöpa densamma. En ny fartygsslip uppfördes år 1927 för en kostnad av cirka 40,000:—kr. Under år 1927 utgjorde antalet in- och utgående fartyg 1,594 stycken med sammanlagt 198,822 register-ton. Motsvarande siffror år 1917 voro 400 och 17,259. Antalet på- och avmönstrade år 1926 voro 206 stycken, under det att antalet 1922 utgjorde 74 stycken. Sjömanshusets kapitaltillgångar uppgingo vid 1926 års slut till 39,381 kr. 21 öre. Under samma år utdelades i understöd och pensioner kr. 2,763:25.

Det synes mig, att en indragning av sjömanshuset skulle verka i rakt motsatt riktning mot vad Falkenbergs stad åsyftade genom det stora hamnbyggnadsarbetet. Detta syfte har varit att i högsta möjliga grad underlätta och öka sjöfarten, indragningen av sjömanshuset skulle motarbeta detta syfte genom att beröva hamnen alla de fördelar ett sjömanshus medför.

Några bärande skäl för en indragning kan jag således icke finna. De av kommerskollegium anförda olägenheterna 'att förmå sjömanshusdirektionerna till att besvara skrivelser och avlämna uppgifter, ävensom vederbörandes skyldighet i avseende å de värnpliktiges redovisning', äger icke tillämpning på Falkenbergs sjömanshus, enligt av vad vederbörande tjänsteman inom kommerskollegium till mig uppgivits. Ej heller kan den lilla besparingen av 400:—kronor om året, som utgör hela statsbidraget, få utgöra något verkligt skäl för indragningen.»

1928 års rörelse bestyrker ytterligare denna utveckling. För underhåll och nybyggnad av kajer och bryggor ha utbetalats kr. 103,000:—. Antalet av- och påmönstringar utgjorde 236 st. och för innevarande års första månad 84 st.

Antalet in- och utgående fartyg har även något ökats. Å den under år 1927 av hamnen uppförda fartygsslipen har varit upptagna 108 st. större och mindre fartyg. Sjömanshusets kapitaltillgång uppgick till cirka 39,000 kronor och det utdelade understödet med pensioner 2,610 kr. fördelat till 26 personer. Av det till kommerskollegium för fördelning ställda beloppet kr. 162,000 har Falkenbergs sjömanshus endast bekommit 400 kronor.

Av vad jag sålunda anfört synes framgå, att några verkliga skäl för indragning av Falkenbergs sjömanshus icke förefinnas. Det synes mig däremot orättvist mot och föga uppmuntrande för ett idogt och strävsamt samhälle, att då detta genom stora ekonomiska uppoffringar förbättrat samfärdseln för handel och industri icke endast för staden, utan även för större delen av mellersta Hallands landsbygd, detta av de statliga myndigheterna besvaras med indragning av en utav de institutioner, som har till uppgift att främja denna del av näringslivet. Härtill kommer att ett bifall till förslaget om indragning av Falkenbergs sjömanshus icke skulle medföra någon besparing för statsverket, enär ett överflyttande av sjömansmönstringen till en magistratsperson näppeligen kan ske utan att en ersättning härför kommer att utgå motsvarande nuvarande statsanslaget kronor 400.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag vördsamt föreslå riksdagen besluta,

att Kungl. Maj:ts förslag i dess proposition nr 1 under tionde huvudtiteln, punkt 28, evad det berör indragning av Falkenbergs sjömanshus, icke måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 januari 1929.

Anders Andersson,
Falkenberg.

I förevarande motion instämma:

Axel Lindqvist.

Carl Larson.

Nils Johansson,
Brånalt

A. Henrikson.

Albin Eriksson.